

Уједињене Нације С /2008/354

Савет Безбедности, Дистрибуција: Општа, 12. јун 2008.

Оригинал: енглески 08-37790 (Е) 120608

I Увод

1. Савет безбедности, својом Резолуцијом 1244 (1999), је овластио Генералног секретара да, уз помоћ релевантних међународних организација, успостави међународно цивилно присуство на Косову са циљем да се обезбеди привремена управа под којом би народ Косова могао да ужива суштинску аутономију.

2. Овај извештај се подноси Савету безбедности поводом девет година привремене управе под окриљем Уједињених нација, уз подршку кључних оперативних партнера, укључујући ЕУ, Организацију за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и агенције, фондове и програме Уједињених нација. Током тих девет година, међународно цивилно присуство, познатије под називом Привремена мисија УН на Косову (УНМИК), помогло је Косову да начини значајне кораке у успостављању и консолидацији демократских и одговорних привремених институција самоуправе као и у стварању темеља за функционисање привреде. Мада је у спровођењу стандарда дошло да значајног напретка, остаје простора за даљи напредак у одређеним областима, нарочито на пољу повратка избеглих и интерно расељених лица. Пуно помирење и интеграција косовских заједница ће бити дугорочан процес који остаје као огроман изазов који захтева истинску посвећеност припадника свих заједница.

3. Трећег априла 2007. поднео сам Савету безбедности Свеобухватан предлог за решење статуса Косова (С/2007/168/Add.1), који је припремио мој Специјални изасланик за процес решавања будућег статуса Косова, Марти Ахтисари. Савет, међутим, није одобрио предлог. Након тога је „Тројка“, коју су чинили представници ЕУ, САД и Руске Федерације, омогућила додатне интензивне преговоре између две стране крајем 2007. Ти разговори су се такође окончали без договора око статуса Косова. Скупштина Косова

је 17. фебруара 2008, одржала седницу на којој је усвојена декларација о независности у којој се каже да је Косово независна и суверена држава. Декларација је добила подршку 109 од 120 чланова скупштине; 10 српских посланика није присуствовало седници.

4. Истог тренутка сам скренуо пажњу Савета безбедности на овакав развој догађаја. Чинећи то, потврдио сам де ће, чекајући инструкције Савета безбедности, Уједињене нације наставити да делују сматрајући да Резолуција 1244 (1999) остаје на снази и да УНМИК наставља да спроводи свој мандат у светлу новонасталих околности. Савет није заузео став поводом проглашења независности 17. фебруара. До данас су 42 земље чланице УН признале независност Косова.

II Развој ситуације на терену

5. Након проглашења независности, Србија је усвојила одлуку у којој се каже да оно представља насилну и унилатералну сецесију дела њене територије. Поред тога, већина косовских Срба осудила је проглашење независности и предузела мере које представљају озбиљан изазов за улогу УНМИК-а на Косову. Као израз свог незадовољства, косовски Срби су проширили бојкот косовских институција на полицију, правосуђе, превоз и општинску администрацију. Срби, припадници Косовске полицијске службе (КПС), су напустили своје положаје у неколико општина на југу Косова, док су косовски Срби, припадници КПС-а на северу Косова, наставили да раде под командом међународне полиције УНМИК-а.

6. Косовски Срби су такође изразили своје незадовољство путем протеста, који су у већини случајева одржавани у миру, иако је било спорадичног насиља на северном Косову. Мање групе косовских Срба које су протестовале уништиле су 19. фебруара два царинска пункта на административној линији, док су 14. марта протестанти насилно заузели зграду суда у северној Митровици. Након тога, 17. марта је дошло до насилног сукоба УНМИК полиције и КФОР-а за време полицијске акције која је требало да поново успостави контролу над зградом суда. УНМИК чини напоре да успостави царину на административној линији и да омогући функционисање суда у Митровици.

7. Нова реалност и изазови УНМИК-у се такође појављују на подручјима у којима албански становници чине већину.. Косовска скупштина је 9. априла усвојила Устав Косова који треба да ступи на снагу 15. јуна. Према овом Уставу УНМИК-у би требало да буду одузете његове тренутне надлежности као привремене цивилне управе. У том

смислу, Влада Косова је наговестила да ће поздравити наставак присуства Уједињених нација на Косову, под условом да обављају само преостале ограничене надлежности.

8. Поред овог развоја ситуације на терену, 18. фебруара сам примио писмо Високог представника ЕУ за заједничку спољну и безбедносну политику, који ме обавестио о спремности ЕУ да преузме појачану улогу у области владавине права на Косову у оквиру Резолуције 1244 (1999). Од тада, ЕУ је поновила своју спремност да пошаље своје особље на Косово за области полиције, правосуђа и царине.

9. Такође сам обавештен да је Европска комисија упознала мог Специјалног представника са тим да ће од 30. јуна 2008. престати да финансира акције везане за економски развој и реконструкцију у оквиру УНМИК-овог ИВ стуба. Секретаријат је обавестио Комисију да та одлука није измењена после консултација у седишту УН и да је оставила УНМИК без техничких капацитета и буџетских средстава која би могла да надоместе финансирање експерата које је финансирала Комисија. У међувремену, косовска Влада је донела закон који ступа на снагу 15. јуна и којим ће се ефективно преузети обавезе и надлежности које тренутно спадају под УНИК-ов ИВ стуб, а односе се на управљање друштвеним и јавним предузећима. Овај закон, у комбинацији са најављеним престанком рада УНМИК-овог ИВ стуба, ефективно уклања овлашћења и капацитет УНМИК-а да контролише ове области.

III Напори да се постигне компромис

10. Проглашење независности Косова и ступање на снагу новог Устава 15. јуна представљају значајне изазове за Мисију и њену способност да спроводи административну власт. Осим тога, догађаји на северу Косова показују одлучност многих косовских Срба да одбаце учешће у косовским институцијама. У том контексту, верујем да се УН суочавају са новом реалношћу на Косову, са оперативним последицама по УНМИК, које се морају узети у обзир. Моја је процена да би занемаривање ове ситуације могло довести до повећања тензија на Косову, укључујући тензије међу косовским заједницама, а допринело би и неповољних околности за међународно цивилно присуство. Сходно томе, јавља се хитна потреба за решењем које би очувало међународни мир и безбедност и стабилност на Косову.

11. У том циљу, контактирао сам учеснике и кључне актере да бих утврдио да ли постоји основ за статусно неутрално решење које би било у стању да одговори на горе поменуте

изазове на реалистичан и практичан начин у оквиру Резолуције 1244 (1999), и које би допринело ефектном сређивању ситуације на терену, смањењу тензија и очувању стабилности на Косову и у ширем региону. Разговори које сам имао са члановима Савета безбедности показују да постоји интерес да се оперативна улога УН на Косову прилагоди новонасталим околностима.

12. Такође сам учествовао у директним консултацијама са Приштином и Београдом о могућим будућим договорима о међународном цивилном присуству на Косову. У том циљу је Подсекретар за мировне операције УН-а путовао у регион да испита могућност за компромисно решење које би створило услове за начелно прихватање реструктурисаног међународног присуства на Косову. Србија и косовски Срби дали су назнаке да би за њих била прихватљива појачана оперативна улога ЕУ у области владавине права, под условом да се та улога спроводи под статусно неутралним окриљем УН. После ових разговора, моја је процена да и Приштина и Београд увиђају потребу да се пронађе решење које омогућава наставак присуства међународног цивилног присуства на Косову. С тим у вези, Србија је изразила посебну забринутост у погледу полиције, царине, правосуђа, превоза и инфраструктуре, управљања административном граничном линијом и културног наслеђа. На основу тих консултација писао сам Његовој екселенцији г. Борису Тадићу и Његовој екселенцији г. Фатмиру Сејдиу, описујући практична решења, за која ћу наложити свом Специјалном представнику да их размотри са њима посебно у свакој од ових области (видети анексе И и ИИ).

13. Понуда ЕУ да преузме значајнију оперативну улогу, такође је од кључног значаја. Та повећана улога омогућила би Уједињеним нацијама да поделе одговорност захваљујући стручности и ресурсима ове регионалне организације и партнера. Имајући у виду да постоји потреба за оперативним решењем за УНМИК које би очувало позитивно наслеђе Уједињених нација на Косову и Балкану, а које је у оквиру Резолуције 1244 (1999), као и спремност ЕУ да игра значајнију улогу на Косову, моја је процена да би циљеви УН најбоље били постигнути кроз појачану оперативну улогу ЕУ у области владавине права под окриљем УН, којом би руководио мој Специјални представник. Очекујем да мисија ОЕБС на Косову настави своје активности као део реконфигурисаног УНМИК-а. Присуство мисије ОЕБС широм Косова биће од суштинског значаја за промовисање демократских вредности на најширем нивоу и заштиту легитимних интереса свих заједница на Косову.

IV. Структура Мисије

14. Најновији развој догађаја на Косову имаће значајне оперативне последице по УНМИК. У светлу новонастале ситуације на Косову, а на основу исцрпних консултација са Београдом, Приштином и другим кључним актерима, чекајући инструкције Савета безбедности, моја је намера да подесим оперативне аспекте међународног цивилног присуства на Косову. После пажљивог разматрања и анализе закључио сам да услови на терену захтевају практично прилагођавање структуре и профила УНМИК-а. Уколико Савет безбедности не одлучи дургачије, Резолуција 1244 (1999) ће остати правни оквир за мандат УН, чије ће спровођење у пракси зависити од наступајућих околности.

15. Примиио сам к знању спремност ЕУ да игра појачану улогу на Косову, што се види у закључцима Европског савета од 14. децембра 2007. Моја процена је да би капацитет ЕУ да на Косово пошаље мисију у области владавине права, као што је и предвиђено Резолуцијом 1631 Савета безбедности (2005), могао корисно да допуни рад Уједињених нација и да има позитиван утицај на оптималну употребу ограничених средстава. Такође сам узео у обзир општи интерес Уједињених нација и потенцијално вредан допринос које регионалне организације могу пружити у подршци напорима УН у одржавању међународног мира и безбедности.

16. Европска унија ће обављати појачану оперативну улогу у области владавине права у оквиру Резолуције 1244 (1999) а под општим окриљем УН-а. ЕУ ће, у једном временском периоду, постепено преузимати повећане оперативне одговорности у областима међународне полиције, правосуђа и царина широм Косова. Јасно је да ће међународна одговорност Уједињених нација зависити од степена ефективне оперативне контроле. УН ће извршавати следеће функције, поред осталих које треба да се одреде: (а) надгледање и извештавање;

(b) омогућавање и олакшавање, где је то неопходно и оствариво, договора за укључивање Косова у међународне споразуме;

(c) омогућавање дијалога између Приштине и Београда за питања од практичне важности; и

(d) функције у вези са дијалогом о спровођењу одредби које су назначене у мом писму г. Тадићу и г. Сејдиуу.

V. Запажана

17. Моја процена је да су догађаји на Косову имали и да ће наставити да имају значајан

оперативни утицај на рад УНМИК-а. Иако је УНМИК начинио напредак у остваривању и испуњавању задатака наведених у параграфу 11 Резолуције 1244 (1999), од успостављања мисије 1999, обим активности које УНМИК обавља значајно је смањен. По ступању косовског Устава на снагу, мислим да УНМИК више неће бити у стању да ефективно испуњава значајну већину својих обавеза као привремена управа.

18. Без пажљивог руковођења, најновији развој догађаја као и нове реалности на терену могу довести до повећаних тензија између косовских заједница и до несугласица између УНМИК-а и других актера на Косову, како домаћих тако и међународних. Постоји хитна потреба за осигуравањем међународног мира и безбедности и очувањем заоставштине Уједињених нација и међународне заједнице на Косову и у ширем региону. Ту нарочито истичем потребу да се осигурају, заштите и очувају права свих заједница на Косову.

19. Из ових разлога намеравам, чекајући препоруке Савета безбедности, да реконфигуришем међународно цивилно присуство на Косову. Постоји практична потреба за промењеним обликом међународног присуства које би било спремније да се позабави актуелним и будућим оперативним захтевима на Косову. Имајући на уму европску перспективу Косова и Србије, као и изричиту жељу ЕУ да игра значајнију улогу на Косову у области владавине права, намеравам да омогућим ЕУ да повећа своју улогу на том пољу.

20. Моја намера је да наставим консултације са релевантним партнерима, укључујући и ЕУ и ОЕБС, са циљем да се утврде функционалне одредбе за наставак међународног цивилног присуства и да се крене са спровођењем тих одредби што је пре могуће. С тим у вези, захвалан сам НАТО-у за наставак подршке коју пружа међународном цивилном присуству у складу са Резолуцијом 1244 (1999). Уверен сам да ће власти у Београду и Приштини, као и народ Косова, наставити да сарађују са УН у очувању мира и стабилности, како би Косово и остатак регије Балкана кренули ка стабилнијој и просперитетнијој будућности у Европи.